

разработки и реализации стратегии [Текст] / А.А. Томсон, Д.Дж. Стрикленд Пер. с англ. - М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 1998.-576 с.

6. Шершньова, З.Є. Антикризове управління підприємством [Текст] : Навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська. — К.: КНЕУ, 2004. — 196 с.

7. Минцберг, Г. Стратегический процесс [Текст] / Г. Минцберг, Дж.Б.Куинн, С. Гошал ;Пер. с англ. - СПб: Питер, 2001. - 688 с.

8. Попов, С.А. Стратегический менеджмент: Видение – важнее, чем знание [Текст] : учеб. пособие для вузов/ С.А. Попов. – М.: Дело, 2003. – 352с.

9. Мескон, М.Х. Основы менеджмента [Текст] / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури.; пер. с англ. - М.: Дело, 1992. - 702с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 657.1

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Маліков В.В., д. н. з держ. упр., доцент (ХНАДУ)

У статті дано аналіз спрощеної форми бухгалтерського обліку з урахуванням останніх змін нормативно-правової бази, досліджено особливості технології облікового процесу у зв'язку з введенням у дію Податкового Кодексу України. Аналіз діючої нормативно-правової бази дає можливість зробити висновок стосовно удосконалення підходів до визначення критеріїв суб'єктів малого підприємництва, умов використання спрощеної форми обліку.

Ключові слова: суб'єкти малого підприємництва, облік, спрощення, критерії, єдиний податок, звітність, оподаткування, реєстри обліку

ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЁТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАЛОГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Маликов В.В., д.н. по гос.упр., доцент (ХНАДУ)

В статье дан анализ упрощённой формы бухгалтерского учёта на основании последних изменений нормативно-правовой базы, исследованы особенности технологии учетного процесса в связи с введением в действие Налогового Кодекса Украины. Анализ действующей нормативно-правовой базы даёт возможность сделать вывод относительно усовершенствования подходов к определению критериев субъектов малого предпринимательства, условий использования упрощённой формы учёта.

Ключевые слова: субъекты малого предпринимательства, учёт, упрощение, критерии, единый налог, отчётность, налогообложение, регистры учёта.

THE PROBLEMS OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING AT SMALL BUSINESS ENTERPRISES IN UKRAINE

*Malikov V.V., Doctor of Public Administration
(Kharkov national motor-car-travelling university, Associate Professor)*

Analysis of the simplified form of accounting with taking into consideration of the latest changes of the legal rules is presented and the peculiarities of the technology of accounting process in connection with putting into operation of Tax Code of Ukraine are investigated in the article. The analysis of the current legal rules affords the opportunity to conclude as to improvement of the approaches to determination of the criterions of small business subjects, of the conditions of using of the simplified accounting form.

During the last twenty years changes in the approaches to setting up of the criteria of economic subjects who had the right to use the simplified form of accounting and the changes in the methodological aspects of the accounting process of small business enterprises have happened.

Regular putting into operation of new accounting forms isn't up to the principle of "Unified rules of providing of accounting and drawing up of financial accounts" according to the Law of Ukraine "About accounting and financial accounts in Ukraine". So, today a journal form of accounting, simple form, simplified form and simplified form of accounting without using of the double entry are working at the same time. That's why the author proposes to improve and optimize simplified form of accounting for small business subjects, that will ensure abundance of unified methodological principles of accounting.

Keywords: *small businesses, accounting, simplification criteria, the single tax, reporting, taxation, accounting registers.*

Постановка проблеми. Нормативно-правові норми регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [1]. У відповідності з цим Законом державне регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності здійснюється з метою визначення (створення) єдиних правил обліку і складання фінансової звітності, які обов'язкові для усіх підприємств. Разом з цим у Законі визначається, що підприємства, які мають право вести спрощений облік доходів і витрат і не є платником податку на додану вартість, можуть узагальнювати інформацію в регістрах бухгалтерського обліку без використання подвійного запису. Мова йде про особливості ведення обліку суб'єктами малого підприємництва. Крім цього існують нормативно-правові акти (Методичні рекомендації № 422), які дозволяють ведення бухгалтерського обліку за спрощеними правилами, але з використанням подвійного запису [2]. Диференціація вимог щодо обліку та звітності передбачає вирішення низки практичних питань, а саме визначення критеріїв суб'єктів малого бізнесу, підходів і сфер спрощення.

Податковий кодекс України (розділ XIV «Спеціальні податкові режими») встановлює правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також сплати єдиного податку. Зміст і форму Фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва регламентує П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Особливості організаційно-правової структури суб'єктів малого підприємництва обумовлюють специфіку організації обліку на малих підприємствах. В першу чергу це стосується форми бухгалтерського обліку як системи регістрів обліку суб'єктів малого підприємництва, порядку та способу реєстрації в них. Удосконалення форми бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва забезпечить дотримання єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням організації обліку на підприємствах малого бізнесу присвячено значну кількість публікацій, в яких піднімаються проблеми щодо критеріїв віднесення до суб'єктів підприємницької діяльності, форм організації бухгалтерського обліку. Досить детально розглянуті питання щодо складання податкової звітності з єдиного податку та застосування спрощеної форми фінансової звітності для малого бізнесу [3,4,5,6].

Невирішена частина загальної проблеми.

Особливості організаційно-правової структури суб'єктів малого підприємництва обумовлюють специфіку організації обліку на малих підприємствах. В першу чергу це стосується форми бухгалтерського обліку як системи регістрів обліку суб'єктів малого підприємництва, порядку та способу реєстрації в них. Удосконалення форми бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва забезпечить дотримання єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. Додаткового дослідження та тлумачення потребують і критерії визначення суб'єктів малого підприємництва.

Постановка завдання.

Проаналізувати критерії визначення суб'єктів малого підприємництва, існуючі форми обліку, які пропонуються для суб'єктів малого бізнесу в Україні та внести пропозиції щодо удосконалення записів у формах обліку.

Вклад основного матеріалу дослідження.

З 1 січня 2004 р. вступив в дію Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436 – IV. В останній редакції Господарського кодексу в ст. 55 визначено, що «Суб'єкти господарювання в залежності від кількості працюючих і доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або крупного підприємництва» [7].

Юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми і форми власності відносяться до мікропідприємництва, якщо у них середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб і

річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, розраховану за середньорічним курсом Національного банку України. Юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми і форми власності відносяться до суб'єктів малого підприємництва, якщо середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, розраховану за середньорічним курсом Національного банку України.

Таким чином, критеріями для віднесення підприємства до малого є чисельність працюючих і обсяг валового доходу. Слід відмітити, що в Європейській практиці найпоширенішими є три критерії: чисельність працівників, підсумок балансу та оборот. Можна сказати, що законодавство України наблизилось до загальноприйнятих Європейських стандартів. До малих підприємств у Європі відносять підприємства з кількістю працівників 50 осіб, оборотом 10 мільйонів євро та підсумком балансу 10 мільйонів євро.

Разом з цим необхідно зазначити, що в законодавстві України існують різні критерії віднесення до малих підприємств, що призводить до непорозумінь. З 1.04.2011 року вступив в дію Наказ «Про внесення змін до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». В стандарті вказано, що суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 Податкового кодексу [8]. Ці критерії наступні:

- підприємства, у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду відображається наростаючим підсумком з початку року та не перевищує трьох мільйонів гривень; нарахована за кожний місяць звітного періоду заробітна плата (дохід) працівників, які перебувають у трудових відносинах, є не менш, ніж дві мінімальні заробітні плати;

- утворені в установленому законом порядку після 1 квітня 2011 року;

- діючі підприємства, у яких протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років), щорічний обсяг доходів задекларовано у сумі, що не перевищує трьох мільйонів гривень, та у яких середньооблікова кількість працівників протягом періоду не перевищувала 20 осіб;

- підприємства, які були зареєстровані платниками єдиного податку в установленому законодавством порядку та у яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив до

одного мільйона гривень та середньооблікова кількість працівників становила до 50 осіб.

Саме для таких підприємств застосовується на період з 1 квітня 2011 року до 1 січня 2016 року ставка 0 відсотків для платників податку на прибуток [9].

Крім того, введений до Податкового кодексу України розділ IV «Спеціальні податкові режими» визначає критерії віднесення до суб'єктів господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування.

Умови застосування спрощеної системи оподаткування обліку та звітності для малих підприємств (юридичних осіб) відповідно до статті 291.4 ПКУ наступні:

- четверта група – середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 5 мільйонів гривень.

- шоста група – середньооблікова кількість працівників необмежена; обсяг доходу не перевищує 20 мільйонів гривень.

Отже, згідно з діючим законодавством України мають право на застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності малі підприємства, що відповідають критеріям визначеним в п.154.6 та 291.4 ПКУ [9]. Відразу необхідно зазначити, що критерії, визначені для шостої групи не відповідають нормам Господарського кодексу, а саме визначенню суб'єкта малого підприємництва.

Крім цього, малі підприємства – суб'єкти малого підприємництва мають право самі вибирати форму обліку, вони можуть пристосовувати реєстри обліку до специфіки своєї роботи.

Аналітичний і синтетичний облік на малих підприємствах можна вести у типових реєстрах, що рекомендовані Міністерством фінансів України наказом від 25.06.2003 р. №422. Реєстрами обліку за даним наказом є:

- Журнал обліку господарських операцій;
- Відомості обліку;
- Оборотно-сальдова відомість.

Спрощена форма обліку передбачає застосування замість журналів або журналів – ордерів Відомостей:

- Відомість 1М обліку готівки і грошових документів;

- Відомість 2М обліку запасів;

- Відомість 3М обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами, за податками й платежами, довгострокових зобов'язань і доходів майбутніх періодів;

- Відомість 4М обліку необоротних активів та амортизації (зносу), капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів;

- Відомість 5М обліку витрат, доходів і фінансових результатів, власного капіталу, витрат

майбутніх періодів, забезпечення майбутніх витрат і платежів.

Крім того даним положенням передбачено ведення простої форми обліку з використанням тільки Журналу господарських операцій та Відомості 3М, оборотно-сальдової відомості. Така побудова регістрів відповідає застосуванню спрощеного Плану рахунків та формуванню звітності відповідно до П(С)БО 25 [2].

Але на цьому спрощення не закінчуються. Після прийняття Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. №2755-VI відбулися чергові зміни не тільки в підходах до встановлення критеріїв визнання суб'єктів малого підприємництва, а і в організації ведення бухгалтерського обліку та спрощеного обліку доходів і витрат. Були затверджені Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами від 15.06.2011р. №720 [10].

Юридичні особи, які зареєстровані платниками ПДВ і відповідають критеріям, визначеним п.154.6 ст. 154 Податкового кодексу України, та платники єдиного податку групи 4 за ставкою 3% мають право на спрощений облік доходів і витрат із застосуванням спрощеного Плану рахунків, ведення обліку в облікових регістрах, затверджених методичними рекомендаціями №422, і складання фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва (форми №1м та №2м).

Юридичні особи, які не зареєстровані платниками ПДВ та відповідають критеріям, визначеним п.154.6 ст.154 Податкового кодексу України, та платники єдиного податку групи 4 за ставкою 5% мають право на спрощений облік доходів і витрат без застосування подвійного запису (без використання плану рахунків), ведення обліку в облікових регістрах, затверджених Методичними рекомендаціями №720, і складання спрощеного фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва (форми №1мс та форми №2мс). Відповідно до Методичних рекомендацій №720 [10] обліковувати доходи і витрати слід у розроблених спеціальних журналах і відомостях, інформацію з яких переносять у згрупованому вигляді до спрощеного фінансового звіту.

Однак у нових Методичних рекомендаціях №720 існує суттєве обмеження щодо можливостей використання форм, а саме малі підприємства не повинні бути платниками ПДВ, а відповідно гранична сума від здійснених операцій з постачання товарів (послуг) за останні 12 місяців не перевищує 300 тис. грн. (без ПДВ) (ст.181.1 ПКУ), що автоматично зменшує в разі кількість підприємств, які мають право на застосування спрощеного обліку доходів і витрат. Отже, підприємства з річним оборотом до 3 млн. грн. або навіть до 1 млн. грн. вже через кілька місяців діяльності повинні

зареєструватися платниками ПДВ у разі перевищення обсягу операцій купівлі-продажу 300 тис. грн. і перейти на застосування Методичних рекомендацій №422 і спрощеного плану рахунків.

Такий підхід до ведення обліку, на нашу думку, лише ускладнює відображення господарських операцій та призводить до не співставлення показників фінансової звітності малих підприємств.

Також ми звертаємо увагу ще на один технічний момент. Підприємствам, що обирають спрощену форму обліку, пропонують узагальнювати інформацію в оборотно-сальдовій відомості. Оборотно-сальдова відомість узагальнює інформацію за поточний місяць. Для складання річної фінансової звітності необхідно мати накопичену інформацію, тому відмову від ведення головної книги вважаємо не доцільною. Якщо бухгалтеру підприємства дозволено самостійно обирати форми обліку, вважаємо, що можна запропонувати деяку інтерпретацію порядку записів, а саме заносити інформацію з відомостей до головної книги і на підставі головної книги складати Фінансовий звіт малого підприємства. Оборотно-сальдову відомість при цьому складати не доцільно.

Висновки дослідження. Сучасний розвиток господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, зростання ролі інформації для прийняття обґрунтованих економічних рішень, створення умов для приведення системи бухгалтерського обліку до міжнародних вимог сприяли вдосконаленню організаційних засад бухгалтерського обліку в різних секторах економіки, в тому числі підприємств малого бізнесу. Протягом останніх 20 років відбувалися зміни в підходах до встановлення критеріїв суб'єктів господарювання, які мали право на застосування спрощеної форми обліку, а також у методологічних аспектах облікового процесу підприємств малого бізнесу.

Постійне введення нових форм обліку, як системи регістрів для відображення господарських операцій, а саме: журнальна форма обліку; спрощена форма обліку; проста форма обліку; спрощена проста форма обліку без застосування подвійного запису ускладнюють відповідність ведення обліку згідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»: «...єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон від 16.07.1999 № 996-XIV: чинне законодавство станом на 15.10.2014, підстава 1669-18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

2. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами №422 від 25.06.2003р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041.
3. Гоголь Т. Аналіз розвитку спрощеної форми бухгалтерського обліку в Україні// Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №7. – С.10-19.
4. Моссаковський В. Необхідність інтеграції звітної інформації// Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №8. – С.3-9.
5. Гоголь Т. Спрощена форма організації бухгалтерського обліку для підприємств малого бізнесу (не платників ПДВ) без застосування подвійного запису// Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №11. – С.3-17.
6. Хмельюк А.В. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу згідно з податковим кодексом України. – Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2012. – №12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua.
7. Господарський кодекс України: чинне законодавство станом на 25.11.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів України № 1591 від 09.12.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO25.aspx>.
9. Податковий кодекс України: чинне законодавство станом на 08.11.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/NalCode/nalkodek.s.aspx>.
10. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами №720 від 15.06.2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%>.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.

УДК 336.64

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВО – ВЕКТОРНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Невдачина О.І., викладач (ХІФ УДУФМТ)

В статі досліджено основні існуючі види стратегій, що мають практику впровадження на промислових підприємствах, виявлено фактори які вагомо впливають на вибір виду стратегії та формування напрямів розвитку стратегії на промисловому підприємстві, дослідженні підходи формування інструментів стратегії фінансово-векторного розвитку підприємства, основні види інструментів, методи та механізми реалізації успішного впровадження стратегічного процесу в діяльності підприємства.

Ключові слова. Концепція, стратегія, інструменти, механізми, методи.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНСТРУМЕНТОВ СТРАТЕГИИ ФИНАНСОВО - ВЕКТОРНОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Невдачина О.И., преподаватель (ХИФ УГУФМТ)

В статье исследованы основные существующие виды стратегий, которые имеют практическую реализацию на промышленных предприятиях, выявлены факторы существенно влияющие на выбор вида и формирования направлений развития стратегии на промышленном предприятии, предложено исследование инструментов стратегии финансово-векторного развития предприятия, изучены основные его методы и механизмы реализации успешного внедрения стратегического процесса в деятельность предприятия.

Ключевые слова. Концепция, стратегия, инструменты, механизмы, методы.